

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

28. NOVEMBER 2019

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 21. november. Møtet finner sted 28. november. Fra regjeringen møter utenriksminister Ine Eriksen Søreide og landbruks- og matminister Olaug Bollestad. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenstående bakgrunnsinformasjon knyttet til sakene på dagsordenen.

Landbruks- og matminister Bollestad vil redegjøre for:

- Nytt økologiregelverk
- Nytt dyrehelseregelverk

Utenriksminister Eriksen Søreide vil redegjøre for:

- EØS-rådet 19. november
- Oppfølging av trygdesaken
- Nye forbrukerdirektiver
- EØS-midlene

Et utvalg rettsakter

- Rettsakter som krever samtykke
 - Geoblokkering og ikke-diskriminering i det indre marked
 - EURES-samarbeidet
 - Prioritering av usikrede gjeldsinstrumenter ved insolvens
 - Medisinsk utstyr og in vitro-diagnostisk medisinsk utstyr
- Rettsakter som ikke krever samtykke
 - Endring av utsettingsdirektivet for GMO
 - Nettfunksjoner for lufttrafikkstyring

Landbruks- og matminister Bollestad vil redegjøre for:

Nytt økologiregelverk

Rådet og Europaparlamentet vedtok en ny økologiforordning 2018/848 i mai 2018. Forordningen trer i kraft 1. januar 2021. For at matprodusentene skal kunne tjene på økologisk matproduksjon, må forbrukerne kunne stole på at reglene for økologisk produksjon blir fulgt. Den nye forordningen skal sikre [rettferdig konkurranse](#) for økologiske matprodusenter, hindre svindel og bygge tillit hos forbrukerne. Dette skal skje ved at:

- Regelverket blir forenklet.
- Kontrollapparatet blir styrket.
- Produsenter i tredjeland må etterkomme samme regelverk.
- Regelverket omfatter flere type produkter og flere krav til produksjon og omsetning.
- Sertifisering blir enklere for små produsenter.
- Tiltak for å unngå forurensning av ikke-autoriserte stoffer blir mer enhetlig.
- Unntak blir utfaset – gjelder bla unntak for parallellproduksjon på beiteareal, for å innføre okser siste tre måneder før slaktning, og dyrking i avgrenset medium.

I 2018 igangsatte Europakommisjonen og medlemslandene i EU en prosess for å utarbeide detaljerte regler for hvordan den nye forordningen skal implementeres. *Komiteen for økologisk produksjon*, [Committee on Organic Production](#) (COP) har representanter fra alle medlemsland og ledes av en representant for Kommisjonen. En *ekspertgruppe for økologisk produksjon* gir faglige råd til komiteen. Arbeidet er ikke avsluttet og komiteen skal behandle forslag til [gjennomføringsforordning](#) på sitt møte **27.-28. november**. Mattilsynet og Landbruks- og matdepartementet deltar i komiteen og ekspertutvalget.

Innlemmelse i Norge

Den forrige økologiforordningen 2007/834 ble innlemmet i EØS-avtalen i mars 2017. Det var bl.a. en forutsetning for at Norge kunne [eksportere økologisk oppdrettslaks](#) til EU. Se omtale i [informasjonspakken](#) til Europautvalget 26. oktober 2016.

[EØS/EFTA-landene](#) vurderer nå den nye økologiforordningens EØS-relevans og -innlemmelse. Mattilsynet mener forordningen er EØS-relevant. Regjeringens Spesialutvalg for matområdet (SUMO) er ikke ferdig med sin vurdering av den nye forordningen, så langt Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon er kjent med. EUs ventede vedtak om gjennomføringsforordning vil også kunne ha betydning for disse vurderingene. [Regelverksutvalget for økologisk produksjon](#) (RVU), hvor både myndigheter og næringsaktørene deltar, bistår i å vurdere konsekvensene for Norge.

På sitt [møte 26. mars 2019](#), diskuterte RVU de nye reglene for kontroll, konsekvenser og forebygging av ikke-tillatte stoffer i økologisk produksjon og nye produksjonsregler. Mattilsynet ba alle aktører om å gi innspill om mulige konsekvenser for norske virksomheter.

Mattilsynet har bedt Debio vurdere [konsekvensene for en del av regelendringene](#) som er vedtatt av EU. Debio er en medlemsorganisasjon for alle parter innen produksjon, omsetning og forbruk av økologiske varer. Ifølge utredningen vil om lag 150 virksomheter bli berørt av at det ikke lenger blir unntak for bruk av ulike sorter som lett kan skilles i beiteeng. For mange av brukene vil det være vanskelig å finne løsninger, hevder Debio. Debio antar produksjonen av økologisk okse vil bli færre, som følge av kravet om at inneføring ikke lenger blir tillatt i den siste levetiden. Det finnes løsninger for å videreføre produksjonen, f.eks. med økologisk kastratproduksjon.

Den nye økologiforordningen forbyr bruk av avgrenset bed/medium i økologisk produksjon. All [dyrking skal skje i bakken/underjorden](#). Økologisk dyrking i veksthus i Norge skjer i dag i all hovedsak i avgrenset medium. Det gjelder bl.a. tomat og agurk.

EU-landene [nord for 56. breddegrad](#) har fått delvis unntak for kravet. Norge vil trolig få samme unntak. Den nye forordningen gir bare [unntak fra kravet om å dyrke i underjord](#) for bruk som dyrket i avgrenset bed/medium før 28. juni 2017 til 31. desember 2030. Bruk som har startet med dyrking i avgrenset ed/medium etter 28. juni 2017 får ikke videreført unntaket fra kravet om å dyrke i underjorden. Det blir fortsatt unntak for økologiske planter (urter etc.) som selges i pottene de dyrkes i.

Mattilsynet har fått utredet mulige konsekvenser av det nye regelverket. Rapporten konkluderer med at det antakelig [verken er lønnsomt eller praktisk](#) å bygge om eksisterende drivhus etter det nye regelverket. Norsk Gartnerforbund og søsterorganisasjonene i de andre nordiske landene samarbeider opp mot det nye regelverket. Næringen avventer foreløpig gjennomføringsforordningen, før de vil forsøke å finne løsninger.

[Nei til EU](#) mener bl.a. at den nye forordningen vil måtte forutsette at tilgangen på økologisk planteformeringsmateriale må øke i alle land og at kravene til forproduksjon fra gården/regionen innebærer at norsk kornproduksjon må økes. Nei til EU mener også at kravet om at økologiske husdyr må være født/klekket og vokse opp på økologisk bruk kan bli en utfordring for økologisk produksjon av kylling/verpehøner og gris i Norge.

Nytt dyrehelseregelverk

[EU vedtok en ny dyrehelselov i 2016](#) (dyrehelseforordningen). Ifølge regjeringens [EØS-notat](#) (oppdatert januar 2014) er dyrehelseforordningen i all hovedsak «en videreføring av dagens regelverk, og Mattilsynet har så langt ikke avdekket noen områder som medfører store konsekvenser».

Den nye dyrehelseloven omfatter regler for å begrense spredning av smittsomme sykdommer hos produksjonsdyr, kjæledyr og ville dyr. Viktige prinsipper er risikobasert forebyggende arbeid, overvåking og beredskap. Europakommisjonen har vedtatt utfyllende regelverk på en rekke områder. Norske myndigheter ønsker å se forordningen og det utfyllende regelverket i sammenheng for å vurdere mulige tilpasninger. Forordningen er ikke tatt inn i EØS-avtalen. Fristen for gjennomføring av forordningen er april 2021.

Dyrehelseforordningen omfatter også fisk, og vil ifølge regjeringen [ha stor betydning for utviklingen av norsk akvakulturnæring](#). EU har nylig vedtatt et utfyllende regelverk for hvilke [arter som utgjør en vesentlig trussel](#) for spredning av visse smittsomme sykdommer. Infeksiøs lakseanemi (ILA), som er en viktig fiske sykdom for Norge, har blitt plassert i kategori C (sykdommer som skal bekjempes på frivillig basis). Mattilsynet har varslet at de vil [utarbeide en bekjempelsesplan for ILA](#), som skal godkjennes av EU før april 2021. «*ILA er en sykdom vi lever med i Norge, men som blir sett på som en pest ute*», skriver Mattilsynet, og viser til at den skaper utfordringer for eksporten, blant annet til Kina.

Tidligere i år var det mye oppmerksomhet rundt en annen endring knyttet til EUs dyrehelseforordning som kan få negative konsekvenser for Norge. Det nye regelverket [åpner opp for at bikuber kan fraktes rundt i Europa](#), for at birøktere skal kunne flytte bier fra der de hører hjemme til steder hvor det blomstrer. Dette omtales som vandrebirøkt, og er ikke tillatt i dag. Mattilsynet ønsker ikke å åpne for vandrebirøkt, men har ikke fått gjennomslag i EUs ekspertgruppe. Til NRK sier fagdirektør i Mattilsynet, Kristina Landsverk, at «*Grunnen til at vi ikke ønsker vandrebirøkt er at vi har en bedre biehelse enn dei fleste andre EU-land. Kjem du sørover på kontinentet har dei problem med fleire sjukdommar enn oss*».

I [svar på skriftlig spørsmål](#) 13. mai i år, skriver landbruks- og matminister Olaug Bollestad at det nye regelverket «*kan føre til at nærings-/ressursgrunnlaget for norske birøktere svekkes. I tillegg vil økt innførsel av bier kunne føre til økt risiko for innførsel og spredning av smitte som kan forårsake sykdom hos bier, eksempelvis åpen yngelrute*». Bollestad skriver at regjeringen har

kommet med skriftlige og muntlige innspill til prosessen i EU, uten at det ser ut til å føre frem: «Vi må imidlertid regne med at EUs nye dyrehelselovgivning ikke vil gi oss mulighet til å opprettholde det nåværende forbudet. Dette bekymrer både næringen og meg, og norske myndigheter jobber for tiden med å se på mulighetene for likevel å videreføre en regulering av vandrebirøkt. Muligheten for å søke tilpasning til det nye EU-regelverket og/eller benytte det nasjonale plantehelseregelverket til å regulere vandrebirøkt blir vurdert».

Dyrehelseforordningen og vandrebirøkt var også tema under behandlingen av et representantforslag om å stoppe insektdøden i vår, hvor det i [innstillingen fra energi- og miljøkomiteen](#) står følgende vedtak: «Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge får unntak fra et eventuelt regelverk i EU som åpner for fri flyt av bier i EØS-området». Klima- og miljøminister Ola Elvestuen sa under [debatten](#) at Norge fortsatt vil forsøke å få gjennomslag for en nasjonal tilpasning, «og vi jobber også med andre muligheter for å videreføre en regulering av vandrebirøkt i det nasjonale plantehelseregelverket, som ikke er en del av EØS-avtalen. Så vi har hatt kontakt med EU for å påvirke prosessen hele veien, vi ser også om det er mulig å få nasjonale unntak, og vi ser på egne nasjonale regelverk som ligger utenfor EØS, for å regulere dette».

Uttalelsene fra begge ministre reflekteres ikke i særlig grad i «vurderingene» fra regjeringen i EØS-notatet fra 2014. Ifølge dette notatet var siste møte i spesialutvalget i januar 2014. I «vurderingene» fra 2014 står det følgende: «Det er ennå ikke avklart på hvilke områder vi må reise om tilpasningstekst, men følgende vil må vurderes: tilgang til vaksinebank, eksportbestemmelser, salmonellagarantier. Rettsakten er EØS-relevant og trolig akseptabel.»

Utenriksminister Eriksen Søreide vil redegjøre for:

EØS-rådet 19. november

EØS-rådet er det øverste politiske organet i EØS-samarbeidet. Rådet møter to ganger i året. Her møter de tre EØS EFTA-ministrene sine politiske kolleger i EU (fra EU-formannskapet og EUs utenriktstjeneste). På [møtet 19. november](#) deltok Finlands utenriksminister, den norske og islandske utenriksministeren, samt representanter for EUs utenriktstjeneste og Liechtensteins EU-ambassadør (for den liechtensteinske utenriksministeren).

EØS-rådsmøtene følger stort sett et fast oppsett: gjennomgang av EØS-samarbeidet, som produserer et sett med konklusjoner, og en debatt om et aktuelt tema (orienteringsdebatt). I tillegg kommer en uformell politisk dialog på et bestemt tema.

I [møtet 19. november](#) var tema for orienteringsdebatten det indre marked, basert på et skriftlig innspill fra de tre EØS EFTA-landene fra september 2019 («[EEA EFTA Comment on the priorities for the Single Market beyond 2019](#)»). Utenriksminister Ine Eriksen Søreide brukte også [sitt innlegg på møtet](#) til å snakke opp viktigheten av det indre marked. Hun la vekt på behovet for en forbedret notifikasjonsprosedyre under tjenstedirektivet (meldeplikt) og at man må finne en løsning på dagens ulike regler for desentralisert håndheving av konkurransereglene. Behovet for et styrket samarbeid innenfor klima ble også framhevet, med vekt på blant annet kvotehandel, karbonfangst og -lagring og gassens viktige rolle i en overgangsfase. Innledningsvis understreket hun også at det indre marked handler om mye mer enn bare markedsadgang, og at rettigheter og friheter for borgerne står sentralt. Med referanse til saken i Norge om praktisering av EUs trykdeforordning, sa hun at «it is clear that we still have to work hard to make sure these rights are respected». Hun orienterte kort om situasjonen og oppfølging av saken nasjonalt.

Den uformelle politiske dialogen i forkant av EØS-rådet var på utenrikspolitikk («current foreign policy matters of mutual interest»). I [konklusjonene fra selve møtet](#) blir det også understreket at «the special partnership between the EU and the EEA EFTA States was the best guarantee of

long-term shared prosperity. It has contributed to the construction of a Europe based on stability, peace, democracy, the rule of law, and human rights.» Samme dag som EØS-rådet, holdt EUs ministre sitt rådsmøte («*General affairs*», hovedsakelig europaministre). Her ble de enige om konklusjoner på [«Oceans and seas»](#) hvor punkter på Arktis også er inkludert (se side 15-16).

I etterkant av EØS-rådsmøtet hadde EØS EFTA-ministrene et felles møte med EFTAs to rådgivende komiteer, parlamentarikerkomiteen (inkludert Stortingets EØS EFTA-delegasjon) og komiteen for arbeidslivets parter.

Rådskonklusjonene

[Konklusjonene fra rådsmøtet](#) inneholder i hovedsak de samme temaene som forrige møte (mai 2019), men nytt er blant annet et punkt om bærekraftig finansiering: «*The EEA Council recognised sustainable and green finance as an important complement to sustainable climate policy measures. Sustainable finance will also support economic growth and competitiveness in the EEA*». Grønn finans (bærekraftige investeringer) sto også sentralt da finansminister Siv Jensen [møtte sine kolleger i EU, EØS og EFTA](#) i Brussel 8. november.

Etterslepet i EØS

Det har de siste årene vært mye fokus på det såkalte «etterslepet» i EØS, eller forsinket innlemmelse i EØS-avtalen av rettsakter som allerede er trådt i kraft i EU. Utenriktjenesten i EU har ofte vært kritisk til forsinkelsene og ment disse truer homogeniteten i det indre marked (et grunnprinsipp i EØS). Fra et EØS/EFTA-ståsted har man minnet om at dette er en prosess som krever innsats fra begge sider (en del rettsakter ligger også på vent i EU-systemet).

Konklusjonene fra EØS-rådsmøtet 19. november er i mindre grad kritiske til etterslepet enn tidligere. De ønsker heller velkommen det store omfanget av rettsakter som er innlemmet. 600 rettsakter er tatt inn i EØS-avtalen hittil i år. Det er en økning på 60 prosent sammenlignet med samme periode i fjor. Det viser [den halvårslige framdriftsrapporten](#) om EØS-samarbeidet, publisert i forkant av neste ukes møte i EØS-rådet.

Framdriftsrapporten viser at:

- det såkalte etterslepet er på 431 rettsakter, en nedgang på 30 prosent sammenlignet med november 2018.
- for 23 av beslutningene i EØS-komiteen, venter man fortsatt på en bekreftelse på at nasjonale parlament har gitt sitt samtykke. Dette er fem flere enn i mai 2019. Den nye klimaavtalen med EU, som ble tatt inn i EØS-avtalen 25. oktober i år, ble tatt med forbehold om samtykke fra Alltinget på Island. Stortingets samtykke ble gitt i forkant. Avtalen kan ikke tre i kraft før Alltinget har godkjent den.

Nedgangen i etterslepet skyldes i hovedsak at mange rettsakter på finansområdet har blitt tatt inn i EØS-avtalen. Det meste av dette er detaljert og utfyllende regelverk.

Framdriftsrapporten lister også opp viktige utestående rettsakter, som man ønsker en rask løsning på: [regler for classeselskap og inspeksjon av skip](#), [telecom-pakken fra 2009](#), [tredje postdirektiv](#), [fjerde jernbanepakke](#), [energieffektiviseringsdirektivet](#) og [bygningsenergidirektivet](#), [tobakksdirektivet](#) og [regelverket om genmodifisert mat og fôr](#) (fra 2003/2004). De utestående rettsaktene er allikevel ikke nevnt spesielt i konklusjonene fra EØS-rådet. Der er det denne gangen større fokus på det som er oppnådd siden sist.

Landbruk

Konklusjonene fra EØS-rådet 19. November ønsker velkommen at man nå skal i gang med forhandlinger om videre liberalisering av handelen med bearbejdede landbruksprodukter (protokoll 3 i EØS-avtalen): «*The EEA Council welcomed the Contracting Parties' intention of*

conducting a review in autumn 2019 of the trade regime for processed agricultural products within the framework of Article 2(2) and Article 6 of Protocol 3 to the EEA Agreement, in order to further promote trade in this area.»

Programdeltakelse

Deltakelse av EØS EFTA-landene i EU-programmer er alltid et viktig punkt i konklusjonene fra EØS-rådet, også denne gang (se punktene 13-14).

EUs nåværende budsjett (2014-2020) omfatter 58 programmer og instrumenter. I den nye programperioden som er foreslått (2021-2027), legger Kommisjonen opp til å samle satsningen i 37 programmer og instrumenter. De endelige rammene for de nye programmene er avhengig av EUs nye langtidsbudsjett som er til behandling i EU.

Langtidsbudsjettet påvirker også Norge. Kommisjonens forslag til budsjett innebærer økte bevilgninger til programmene som Norge har lang tradisjon for å delta i. Horisont 2020 og Erasmus+ er de klart største i dagens programperiode og står for ca. 85 prosent av den norske kontingenten i dag. I følge utenriksministerens [EU/EØS-redegjørelse](#) i Stortinget 24. oktober 2019, foreslår Kommisjonen at bevilgningene til disse programmene øker med henholdsvis 45 prosent og 133 prosent i neste programperiode. I følge [NTBs beregninger](#) kan det norske bidraget til det nye forskningsprogrammet (Horisont Europa) stige til rundt 22 milliarder kroner. Prislappen på Erasmus kan bli rundt 6,7 milliarder kroner, opp fra 3,3 milliarder i dag. Brexit kan videre føre til at EUs samlede BNP blir lavere. Isolert sett vil dette kunne bety at den relative størrelsen på det norske BNP i forhold til EUs BNP vil øke og dermed også den norske kontingenten.

Les mer i [informasjonspakken til EU/EØS-debatten 5. november](#).

Oppfølging av trygdesaken

Trygdeforordning 1408/71 ble gjeldende for Norge da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. I desember 1998 la Europakommisjonen fram et forslag til endring, og en ny trygdeforordning ble vedtatt i EU 29. april 2004 (forordning 883/2004). Den ble tatt inn i EØS-avtalen på møtet i EØS-komiteen 1. juli 2011, gjennomført som forskrift og trådte i kraft 22. juni 2012. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite behandler for tiden en [redegjørelse av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie om praktisering av EUs trygdeforordning 883/2004 artikkel 21](#). Vi går ikke inn i substansen i denne saken, men gir kun en kort oversikt over hvordan Europautvalget er orientert om saken siden 1998. Vi informerer videre om et forslag til endring av forordningen som for øyeblikket er til behandling i EU.

Konsultasjon med Europautvalget

Stortingets Europautvalg ble konsultert to ganger i perioden desember 1998 til juli 2011:

- [Sosialminister Ingiert Schou redegjorde i Europautvalget 20. april 2004](#) om saker som ligger under Sosialdepartementets område, blant annet om endringer i regelverket for koordinering av trygderettigheter.
- Europautvalget ble konsultert i forkant av at trygdeforordningen ble tatt inn i EØS-avtalen 1. juli 2011. Denne konsultasjonen ble tatt med såkalt «skriftlig prosedyre», noe som er vanlig i perioder hvor Stortinget ikke er samlet. Følgende informasjon ble sendt Europautvalget: [EU-rettsaker som etter en foreløpig oversikt vil kunne behandles i EØS-komiteen 1. juli 2011](#).

Saker i EU-domstolen

En avgjørelse i EU-domstolen fra februar 2017 ([C-430/15, Tolley](#)) kan være aktuell i forbindelse med trygdesaken. Regjeringen hadde et skriftlig innlegg i EU-domstolen (mest sannsynlig sendt i begynnelsen av 2016). Så langt vi kan se har det ikke vært informert om saken i Europautvalget. Daværende europaminister Vidar Helgesen orienterte både i [april](#) og [oktober 2015](#) om et utvalg

aktuelle saker i EU-domstolen hvor Norge har hatt innlegg. Denne praksisen er ikke videreført av påfølgende ministre. Saker i EU-domstolen har derfor ikke stått på dagsorden i senere møter i Europautvalget. Til orientering så publiserer Utenriksdepartementet en oversikt over [saker i EFTA- og EU-domstolen hvor Norge er involvert](#). Listen oppdateres ca. en gang i året. Tolleydommen står ikke på listen over [avsluttede saker](#). Dette kan skyldes at listen kun inneholder saker hvor Utenriksdepartementet er hovedansvarlig.

EU behandler for tiden en endring av trygdeforordningen

[I desember 2016 la Europakommisjonen fram et forslag til endring](#) av trygdeforordning 883/2004. Endringene har som formål å gjøre det enklere å forstå og håndheve dagens trygdeforordning. Kommisjonen ønsker også å styrke fri bevegelse av arbeidskraft, og hindre misbruk og uthuling av sosiale sikkerhetsordninger. I EU/EØS-redegjørelsen i Stortinget 9. mai i år [sa utenriksminister Ine Eriksen Søreide \(H\)](#) at «*Utgangspunktet for koordineringen vil fortsatt være at en person som har rett til trygdeytelser i en medlemsstat, ikke må tape sin rett ved å flytte til en annen medlemsstat*». Hun viste til at arbeidsledighetsytelser er det området hvor det har vært utfordrende å komme til enighet i EU, og at forslaget betyr en utvidet adgang til eksport av arbeidsledighetsytelser sammenlignet med i dag.

[En foreløpig avtale](#) mellom Rådet, Europaparlamentet og Kommisjonen ble inngått 19. mars i år. De var blant annet enige om at:

- Man kan ta med ledighetstrygden til et annet EØS-land i seks måneder. I dag er grensen tre måneder.
- Man må jobbe en måned i et annet EØS-land for å få rett på dagpenger, forutsatt at man har opptjent trygderettigheter i et annet EØS-land. I dag gjelder retten etter én dag.
- Grensearbeidere kan etter å ha jobbet i seks måneder, ta med seg ledighetstrygden til hjemlandet i opp til femten måneder.

[Avtalen ble imidlertid avvist av Rådet 29. mars](#). Det er sjelden slike framforhandlede avtaler blir nedstemt.

På et møte 22. oktober i år ble Rådet, Parlamentet og Kommisjonen [enige om å gjenoppta forhandlingene](#). Det ble bestemt at man ikke starter forhandlingene fra «scratch», men fortsetter der de stanset i mars i år. Det finske formannskapet har [bedt om et nytt forhandlingsmandat](#). Finland ønsker å [gjenåpne forhandlinger på tre problematiske områder](#):

- Hvor lenge grensearbeidere kan ta med ledighetstrygden til hjemlandet.
- Unntak fra regelen om at utstasjonerte arbeidstakere må sende en forhåndsnotifisering til myndigheten i det landet de reiser til.
- Avskaffelse av begrepet arbeidstid i definisjonen av «*pluriactive workers*».

På forhandlingsmøtet mellom EU-institusjonene (trilog) 18. november var det begrenset framgang. Mange av medlemslandene, blant annet de østeuropeiske landene og Tyskland, mener Parlamentet viser for liten fleksibilitet. Det neste møtet blant medlemslandene er 27. november. Det er ikke ventet at det finske formannskapet vil be om et nytt mandat. Parlamentet ønsker et nytt trilogmøte før den nye Kommisjonen tiltrer 1. desember. Ifølge Agence Europe [er den kommende EU-kommissæren, Nicolas Schmit, kritisk til å endre trygdeforordningen](#) på grunn av: «*the systemic consequences of switching the responsibilities for social benefits from the Member State of residence to the Member State of activity*».

Konsultasjon med Europautvalget om forslaget til endring av trygdeforordningen

Forslaget til endring av trygdeforordningen ble lagt fram i desember 2016. Så langt vi kan se har det ikke blitt redegjort spesielt for forslaget i Europautvalget. Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie var i Europautvalget [13. desember 2017](#) og [29. mai 2018](#). I det siste tilfellet orienterte ministeren om EUs nye arbeidsmarkedsbyrå ELA, hvor et samarbeid om trygdekoordinering inngår. Anniken Hauglie understreket at det er viktig for Norge å delta: «*Dette gjelder kanskje*

særlig området for trygdekoordinering, hvor vi er på vakt med tanke på hvordan dagens ordninger er planlagt videreført». Europaminister Frank Bakke-Jensen orienterte [7. juni 2017](#) om arbeidet med en melding til Stortinget om eksport av velferdsytelser, men omtalte ikke Kommisjonens forslag til endring av trygdeforordningen.

Hva er den norske regjeringens posisjon til forslaget til endring av trygdeforordningen?

I [regjeringens arbeidsprogram](#) for samarbeidet med EU i 2019, står det: «Regjeringen vil søke å påvirke beslutningsprosessene i EU når det gjelder endringer i regelverket om trygdekoordinering, slik at det blir mulig å begrense eksport av trygdeytelser gjennom indeksering eller kostnadsjustering».

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) stilte 17. november et [skriftlig spørsmål til arbeids- og sosialministeren](#) om regjeringens posisjon i forbindelse med EUs prosess for endring av trygdeforordningen. Gjelsvik viste til at regjeringens [foreløpige posisjonsnotat](#) (EØS-notat) sist ble oppdatert i juni 2017 og at det ikke inneholder vurderinger. I svaret viser Anniken Hauglie til at regjeringen er opptatt av spørsmål knyttet til å innføre kjøpekraftjustering av familieytelser. I tillegg vises det til at Norge i 2015, i forbindelse med arbeidet med EUs arbeidsmobilitetspakke, var med på en [felles nordisk erklæring](#) der det fremgår at man innen Norden var skeptiske til forslag om økt eksport av arbeidsløshetsytelser.

Forslaget fra Kommisjonen inneholder ikke endringer knyttet til kostnadsjustering av ytelser, som for eksempel barnetrygd. Flere land (Danmark, Østerrike, Tyskland og Irland) har imidlertid [arbeidet for å få kostnadsjustering inn som en del av forhandlingene](#) – men ikke lyktes. Østerrike innførte 1. januar i år en lov om indeksering av familieytelser ut fra levestandarden i landet hvor barnet bor. [Kommisjonen mener den østerrikske loven er i strid med EUs trygdeforordning](#), og en siste advarsel (grunnlagt uttalelse) ble sendt 25. juli. Neste steg vil eventuelt være at saken tas til EU-domstolen.

Nye forbrukerdirektiver

Utenriksministeren har varslet at hun vil redegjøre for to nye forbrukerdirektiver som Europaparlamentet vedtok i mai i år: direktiv (EU) 2019/770 om levering av digitale ytelser til forbruker og direktiv (EU) 2019/771 om salg av varer til forbruker.

De nye forbrukerdirektivene vil gi et tilnærmet fullharmonisert regelverk, noe som betyr at de som ønsker å selge varer eller digitale tjenester over landegrensene kan forholde seg til ett sett med regler i hele EØS-området. For første gang innføres det også EU-lovgivning for levering av digitale tjenester, som programvare, spill, musikk og apper.

Europakommisjonens forslag til nytt regelverk for forbrukerkontrakter ble lagt frem i desember 2015, og besto den gang av et direktiv om forbrukerkontrakter for netthandel av fysiske varer, og et direktiv om [forbrukerkontrakter ved levering av digitale ytelser](#) (2019/770). Kommisjonen la i oktober 2017 frem et [endringsforslag](#), som utvidet det opprinnelige direktivforslaget om forbrukerkontrakter for netthandel av fysiske varer til også å omfatte direkte salg i butikk ([2019/771](#)). Bakgrunnen var drøftelser i Europaparlamentet og Rådet som understreket behovet for like regler for ulike salgskanaler. Dette har også vært Norges posisjon.

Direktivene ble vedtatt i EU 20. mai 2019, og medlemslandene har frist til 1. januar 2022 til å implementere det nye regelverket. Ifølge regjeringens EØS-notater ([2019/770](#), [2019/771](#) - begge oppdatert i oktober 2019) er direktivene til vurdering i departementet, og vil bli sendt på høring sammen med forslag til gjennomføring av reglene i norsk rett. Rettsaktene er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen.

I Kommisjonens endringsforslag for netthandel av fysiske varer var det opprettholdt en full harmonisering av regelverket, noe som kunne medført at dagens norske reklamasjonsfrist ble

redusert fra fem til to år for varer som er ment å ha lengre varighet enn to år. Dette har vært [tema i tre EØS EFTA-kommentarer](#) om forslaget. Under behandlingen av direktivforslaget endret imidlertid Parlamentet og Rådet Kommisjonens tekst på dette punktet, slik at det er mulig for medlemslandene å ha lengre ansvarsperioder.

EØS EFTA-landene har også etterlyst insentiver i forslaget for å få forbrukere til å varsle selger innen rimelig tid om mangler ved et produkt, for å unngå at reparasjoner blir unødvendig kompliserte og kostbare. Ifølge EØS-notatet har det vedtatte direktivet en bestemmelse som åpner for at medlemslandene kan innføre regler hvor forbrukeren plikter å informere selgeren om en mangel innen en viss periode, som ikke kan være kortere enn to måneder etter at mangelen er oppdaget. Det vedtatte direktivet vil erstatte det gjeldende forbrukerkjøpsdirektivet som er gjennomført i norsk lov gjennom forbrukerkjøpsloven.

Direktivforslagene om kontraktsregler ved salg av fysiske varer og kontraktsregler ved levering av digitale ytelser er forhandlet frem som en pakke under behandlingen av rettsaktene i EU-institusjonene, hvor det har vært viktig å få mest mulig like regler for fysiske varer og digitale ytelser. Sistnevnte direktiv innfører for første gang EU-lovgivning for levering av digitale ytelser til forbrukere. Ifølge EØS-notatet omfatter de nye reglene «*subjektive og objektive vilkår for at en digital ytelse skal anses å være i overensstemmelse med avtalen, forbrukerens befoyerelser i tilfelle ytelsen ikke er i overensstemmelse, og regler om endring av digitale ytelser (oppdateringer mv)*». Digitale ytelser som leveres på et fysisk medium reguleres i dag av forbrukerkjøpsloven, mens «rene» digitale ytelser reguleres gjennom alminnelig avtalerett. Siden direktivet «*også regulerer avtaler som ikke er kjøp i tradisjonell forstand, ved at forbrukeren ikke betaler for en ytelse, men avgir personopplysninger, kan det bli nødvendig med særregulering når direktivet gjennomføres i norsk rett*».

A New Deal for Consumers

Rådet vedtok 8. november 2019 formelt [direktivet om modernisering og bedre håndheving av EUs forbrukervernlovgivning](#), som blant annet styrker rettighetene til forbrukere som «betaler» for gratistjenester (skytjenester, sosiale medier, epost) med personlige data istedenfor kontanter. Direktivet er en del av Kommisjonen pakke *A New Deal for Consumers*, som også inneholder et direktivforslag som skal [styrke forbrukernes mulighet til å gå til gruppesøksmål](#). Rådets underutvalg, Coreper, vedtok en [kompromisstekst](#) om dette forslaget 21. november. Et formelt vedtak i Rådet er ventet 28. november.

EØS-midlene

Generelt om EØS-midlene

EU og EØS/EFTA-landene undertegnet en avtale om en ny periode for EØS-midlene i mai 2016. Formålet er som tidligere å redusere sosiale og økonomiske ulikheter i Europa. Norge skal bidra med om lag 2,8 milliarder euro i perioden. Dette utgjør 97,7 % av bidraget, mens Island dekker 1,6 % og Liechtenstein 0,7 %. Polen er det desidert største mottakerlandet.

Offentlige myndigheter i giver- og mottakerlandene deler ansvaret for gjennomføringen av ordningene, selv om måten ordningene er lagt opp på legger ekstra mye ansvar hos mottakerlandene.

Norge legger særlig vekt på tre satsingsområder i perioden:

- 1) Innovasjon, forskning, utdanning og konkurransekraft;
- 2) Miljø, energi og klima; og
- 3) Justis- og innenrikssaker.

Det er også tre fond for hhv. kamp mot ungdomsledighet (65,5 mill. euro), for anstendig arbeid (12,5 mill. euro) og for regionalt samarbeid (34,5 mill. euro). I tillegg til de tre satsingsområdene,

har regjeringen også understreket viktigheten av å styrke sivilsamfunnet, forsvare ytringsfriheten og beskytte menneskerettighetsforkjempere og andre utsatte grupper i Europa. «[Norge støtter EUs forsvar av rettsstaten](#)», sa utenriksminister Ine Eriksen Søreide i sin redegjørelse i Stortinget 9. mai 2019, og pekte på at respekt for rettsstatsprinsippene også er en forutsetning for at det indre marked og EØS skal fungere, og avgjørende for samarbeid om justis- og politisaker. Regjeringen vil samarbeide med EU for å påvirke regjeringer som undergraver et uavhengig rettsvesen og Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Søreide sa at regjeringen vil være særlig oppmerksomme på sivilsamfunnets kår i Europa.

Det er inngått rammeavtaler med 14 av de 15 mottakerlandene. Det er også inngått en rekke bilaterale programavtaler med de ulike mottakerlandene. Den 12. september ble det blant annet signert avtaler med Polen om fire programmer knyttet til næringsliv, kultur, helse og innenrikssamarbeid. Det ble signert kulturprogram med henholdsvis Bulgaria og Romania samme uke. Se oversikt over alle signerte program på [hjemmesiden til EEA Grants](#).

Situasjonen i Ungarn

Ungarn er det eneste landet det ikke er signert noen rammeavtale med. Dette skyldes en langvarig uenighet om hvordan midlene til sivilsamfunnet skal administreres. Norge ønsker en uavhengig administrator, mens den ungarske regjeringen ønsker å kontrollere midlene selv. Eriksen Søreide sa i sin [redegjørelse i Stortinget 24. oktober](#) at «*Det er et ufravikelig prinsipp at forvaltning av EØS-midlene til sivilt samfunn skal skje uavhengig av myndighetene – uansett hvilket land det dreier seg om. Så langt har ikke Ungarn vært villige til å akseptere en løsning som sikrer at forvaltningen av midlene til sivilt samfunn skal skje uavhengig av myndighetene. Giverne – Island, Liechtenstein og Norge – står sammen om dette som et ufravikelig prinsipp.*»

Også i forrige periode for EØS-midlene var det uenighet mellom Norge og Ungarn om forvaltningen av midlene. [I 2014 suspenderte derfor regjeringen utbetalingene](#) etter at den ungarske regjeringen flyttet gjennomføringen og kontrollen av den norske støtten ut av sentralforvaltningen. Den norske regjeringen mente dette var et brudd på inngåtte avtaler. [Utbetalingene ble gjenopptatt i desember 2015](#). Vidar Helgesen, som den gang var europaminister, omtaler tiltakene overfor Ungarn i en [artikkel i Morgenbladet 26. april i år](#), og uttaler: «*I dag snur Ungarn ryggen til Vesten. Jeg er overrasket og skuffet over at det ikke har kommet svar fra EUs institusjoner*».

Polen og EUs verktøykasse

Internt i EU drøftes det hvordan den negative rettsstatsutviklingen i visse land skal møtes. Det pågår artikkel 7-prosedyrer mot både Ungarn og Polen, som i ytterste fall kan føre til at de mister stemmeretten i Rådet. Dette krever imidlertid enstemmighet blant medlemslandene, noe som i praksis lammer denne sanksjonsmuligheten.

Flere medlemsland har tatt til orde for nye virkemidler. [Europakommisjonen la 3. april i år fram en meddelelse om status](#) for de verktøy som finnes for å beskytte og overvåke rettsstatsprinsippet i EU, og åpnet opp for en bred debatt om hvordan disse virkemidlene kan styrkes. Samme dag åpnet Kommisjonen en ny [rettsstatsprosedyre mot Polen](#) grunnet landets nye disiplinærordning for dommere, som Kommisjonen mener er en trussel mot de polske dommernes og domstolenes uavhengighet. Den 5. november uttalte EU-domstolen at Polens lov som senker pensjonsalderen for dommere [bryter med EU-retten](#). EU-domstolen har tidligere fastslått at den polske loven om å [senke pensjonsalderen for dommere i høyesterett er ulovlig](#).

Ved fremleggelsen av meddelelsen om verktøyene som finnes for å beskytte og overvåke rettsstatsprinsippene i EU, kritiserte Kommisjonens visepresident Frans Timmermans medlemslandene for [ikke å forsvare rettsstatsprinsippene](#) når de i Rådet unngår å konfrontere land som Polen og Ungarn: «*Det finnes fortsatt en motvilje blant medlemslandene om å håndtere vanskelige spørsmål hos hverandre*».

Kommisjonen la frem en ny meddelelse 17. juli 2019 [med en rekke konkrete tiltak](#) for å styrke rettsstatsprinsippet, fordelt over tre søyler: fremme en rettstatskultur, forebygge problemer på rettstatsområdet, og effektive reaksjoner ved overtredelser av rettsstatsprinsippet.

På det allmenne ministerrådet («*General Affairs Council*») 19. november [blokkerte Polen og Ungarn felles konklusjoner](#) om evaluering av den årlige rettstatsdialogen. Det finske formannskapet, som har dette som en prioritering, foreslo allikevel [konklusjoner](#) som ble støttet (eller ikke protestert mot) av de gjenværende 26 medlemslandene. I [pressemeldingen fra møtet](#) ble det understreket at:

"The conclusions suggest that the current thematic discussions that form part of the Council's rule of law dialogue be developed into a more general annual debate on the state of the rule of law within the EU, covering all member states and capturing positive and negative trends. Member states supporting the conclusions also agree that this yearly stocktaking could make use of the Commission's new annual rule of law reports, whilst calling upon the Commission to closely involve the member states in their preparation."

I forslaget til nytt langtidsbudsjett for EU for 2021-2027 har Europakommisjonen også kommet med [forslag til en såkalt rettsstatsmekanisme](#). Mekanismen vil gi EU mulighet til å suspendere, redusere eller avgrense tilgangen til EU-finansiering på en måte som er proporsjonal med type, seriositet eller omfanget av manglene med rettsstatssituasjonen i et land. Både Polen og Ungarn har uttalt seg negativt til forslaget. Les mer om de pågående budsjettdiskusjonene i EU i [informasjonspakken til EU/EØS-debatten 5. november](#).

EU utvalg rettsakter

Rettsaktene som er oversendt Stortinget i forkant av europautvalgsmøtet skal etter planen innlemmes i EØS-avtalen på EØS-komiteens møte i Brussel 6. desember. Det tas forbehold om Stortingets samtykke etter Grunnloven § 103 for tolv av rettsaktene. Fem av disse beskriver Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon kort nedenfor, mens 7 gjennomføringsrettsakter som hører til forordning 2016/589 om EURES-samarbeidet (beskrevet nedenfor), ikke omtales særskilt.

I tillegg inneholder listen rettsakter som krever forskrift som etter regjeringens vurdering ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning. Disse er ikke kommentert i informasjonen som er oversendt Europautvalget fra regjeringen, men er lenket til i regjeringens EØS-notatbase. Vi har valgt å omtale to av disse rettsaktene, som vi mener fortjener ekstra omtale.

Kategori 1: Rettsakter som krever lov- eller budsjettendring, samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet (samtykkesaker)

Geoblokking og ikke-diskriminering i det indre marked (2018/302)

Forordningen tas inn i EØS-avtalen med forbehold om Stortingets samtykke, siden den krever at en ny forskriftshjemmel tas inn i tjenesteloven. Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen redegjorde for forordningen i [Europautvalget 21. oktober 2019](#), og pekte blant annet på at den innebærer en spesifisering av det mer generelle diskrimineringsforbudet i tjenesteloven. Mer om forordningen i [informasjonspakken](#) til europautvalgsmøtet 21. oktober 2019.

Forordning 2016/589 om EURES-samarbeidet

[Forordningen ble vedtatt i EU i 2016](#), og endrer regelverk for samarbeidet innen EURES-nettverket. Blant annet innebærer forordningen at det etableres en ny struktur for det nasjonale EURES-nettverket.

Norge har deltatt i EURES siden 1994. EURES er en integrert tjeneste i NAV, og deltakelsen i EURES forvaltes av Arbeids- og velferdsetaten. Den nye strukturen som etableres ved forordningen skal bestå av et nasjonalt koordineringskontor, EURES-medlemmer og EURES-partnere (det vil si andre aktører på arbeidsmarkedet i leveringen av EURES-tjenesten).

Formålet med forordningen, som bygger på Kommisjonens [forslag](#) fra 2014, er å styrke [EURES-nettverket og dets portal for jobbmobilitet](#) med henblikk på å øke antall jobbtilbud og heve sannsynligheten for jobbmatch mellom arbeidstaker og -giver. Dette skal gjøres ved å hjelpe arbeidsgiver å få besatt ledige stillinger hurtigere og bedre, og på denne måten styrke jobbmobiliteten i EØS. EURES-nettverkets funksjon skal videre støttes gjennom informasjonsutveksling om mangel på og overskudd av arbeidskraft på nasjonalt nivå. Det skal etableres nasjonale godkjenningssystemer som skal sikre at arbeidsmobilitet bygger på frivillighet og respekterer arbeidsmarkedslover. Lærlingstillinger og traineestillinger omfattes også av forordningen. Da Kommisjonens forslag ble presentert, sendte EØS/EFTA-landene en felles [EØS/EFTA-kommentar](#). Det ble uttrykt flere reservasjoner mot forslaget, blant annet knyttet til at nettverket skal åpnes for private markedsaktører og den administrative og økonomiske byrden for nasjonale myndigheter gjennomføringen av forslagene vil innebære.

I tillegg til forordning (EU) 2016/589, kommer tilhørende syv gjennomføringsbeslutninger som skisserer nærmere anvendelse av bestemmelsene i forordningen. Vi omtaler ikke gjennomføringsbeslutningene nærmere her, men vil understreke at også disse krever samtykke.

Hvorfor krever rettsakten Stortingets samtykke?

Forordningen endrer deler av regelverket for samarbeidet innen EURES-nettverket som er nedfelt i forordning nr. 492/2011 om fri bevegelse av arbeidskraft i medlemslandene. Forordning 492/2011 er gjennomført i norsk rett i EØS-arbeidstakarlova av 14. desember 2012. Bestemmelsene i forordning 2016/589 skal tas inn som vedlegg 2 i EØS-arbeidstakarlova. Forordningen krever således endring i norsk lovgivning, og i Arbeids- og sosialdepartementets EØS-notat fremgår at det tas forbehold om Stortingets samtykke i henhold til EØS-avtalens artikkel 103.

Direktiv 2017/2399 om prioritering av usikrede gjeldsinstrumenter ved insolvens

[Direktivet](#) endrer BRRD-direktivet (Banking Recovery and Resolution Directive, 2014/59), som er krisehåndteringsdirektivet for banker m.v. Finanstilsynet har utarbeidet [et høringsnotat](#) om direktivet, som de omtaler som *kreditorhierarkidirektivet*. Finanstilsynet utdyper hva dette innebærer på følgende måte:

«Ved krisehåndtering eller avvikling av foretak omfattet av BRRD påføres kreditorer tap. Kreditorhierarkiet angir i hvilken rekkefølge eiendelene fordeles på kreditorerne. Formålet med endringen av BRRD artikkel 108 er å harmonisere prioritetsrekkefølgen for kreditorer i medlemslandene. I tillegg etableres det en ny kapitalklasse i form av etterstilt seniorgjeld som har lavere prioritet enn ordinære usikrede seniorobligasjoner, men høyere prioritet enn ansvarlig kapital».

Hvorfor krever rettsakten Stortingets samtykke?

Da EØS-komiteen innlemmet BRRD-direktivet i EØS-avtalen i 2018, ble det tatt forbehold om Stortingets samtykke, se [Prop. 8 S \(2018-2019\)](#). Det ser ut til at departementet legger opp til en

lignende prosedyre ved innlemmelsen av direktiv (EU) 2017/2399. I Finanstilsynets høringsnotat foreslås at direktivet gjennomføres ved endring av finansforetaksloven § 20-32.

Forordning 2017/745 om medisinsk utstyr, og forordning 2017/746 om in vitro-diagnostisk medisinsk utstyr

[Forordning \(EU\) 2017/745](#) erstatter direktiv 93/42/EØF om øvrig medisinsk utstyr og direktiv 90/385/EØF om aktivt implanterbart medisinsk utstyr. [Forordning \(EU\) 2017/746](#) erstatter direktiv 98/79/EF om in vitro-diagnostisk medisinsk utstyr. Produktregelverket for medisinsk utstyr er totalharmonisert innenfor EØS-området.

Helseministeren informerte om det nye regelverket på [Europautvalgsmøtet 8. mai 2019](#): «Jeg vil trekke fram noen områder der vi må forberede oss på å ta et nytt EU-regelverk inn i norsk rett. For det første er det to nye forordninger om medisinsk utstyr som er ment å tre i kraft innenfor de neste fire årene. Dette regelverket er viktig for norske forbrukere, pasienter og helsetjenesten. Det eksisterende regelverket har hatt utfordringer med seg, og det har skjedd en teknologisk og vitenskapelig utvikling knyttet til medisinsk utstyr. Dagens regelverk har blitt kritisert for ikke å være tilpasset den utviklingen. De nye forordningene viderefører dagens regelverk, men stiller tydeligere og strengere krav til alle aktører innenfor nær sagt alle deler av regelverket og tar høyde for den utviklingen som har skjedd. Disse forordningene vil bidra til å styrke pasientsikkerheten.»

Formålet med de nye forordningene er å sikre at medisinsk utstyr er trygt når det plasseres på markedet samtidig som det nye regelverket skal fremme innovasjon av medisinsk utstyr. De skal også styrke pasientsikkerheten og sørge for et enhetlig regelverk i hele EØS-området. De nye reglene skal gi europeiske borgere tilgang til medisinsk utstyr som fyller deres behov og krav til sikkerhet, samtidig som reglene skal gjøres mer oversiktlige og moderniseres for å være tilpasset den vitenskapelige og teknologiske utvikling.

Hvorfor krever rettsaktene Stortingets samtykke?

Rettsaktene opphever forskrift [15. desember 2005 nr. 1690 om medisinsk utstyr](#). Det må utarbeides en ny gjennomføringsforskrift som implementerer forordningene i norsk rett. Det vil også kreves endringer i andre forskrifter, herunder forskrift [forskrift om håndtering av medisinsk utstyr](#), [legemiddelforskriften](#), [matlovsforskriften](#) og [forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter](#).

I den kommenterte listen over rettsakter skriver departementet at det må vurderes om hjemlene i [lov om medisinsk utstyr](#) og [el-tilsynsloven](#) er tilstrekkelige til å fastsette ny gjennomføringsforskrift. I gjeldende lov om medisinsk utstyr er det eksempelvis ikke hjemmel til å fastsette regler om utstyr uten et medisinsk formål og sporbarhet av medisinsk utstyr i produksjons- og omsetningskjeden. Det må også vurderes å hjemle myndighetenes adgang til å pålegge markedsaktørene gebyrer.

I departementets [høringsnotat](#) fra 29. mai 2019, fremgår imidlertid på side 7 at det foreslås at forordningene gjennomføres i en ny lov om medisinsk utstyr og at den någjeldende loven oppheves. Hvilken løsning man faller ned på, om man tilføyer nødvendige hjemler i eksisterende lov eller gjennomfører rettsaktene i en helt ny lov, synes derfor noe uklart. Uansett vil lovendringene kreve Stortingets samtykke.

Kategori 2: Rettsakter som krever forskrift som etter regjeringens vurdering ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Endring av utsetningsdirektivet for GMO (2015/412)

I [EØS-notatet](#) som regjeringen lenker til i informasjonen som er sendt Europautvalget kommer det fram at det ikke lenger er behov for tilpasningsteksten som Norge framforhandlet i 1994 og som ble videreført i direktivendringen i 2001. Dette skyldes at EU i direktiv 2015/412 har nærmet seg den norske genteknologilovens vurderingskriterier: bærekraft, samfunnsnytte og etikk. Behovet for en lovendring diskuteres i EØS-notatet, men Klima- og miljødepartementet har kommet til at direktivet ikke vil kreve endringer i genteknologiloven. Stortingets samtykke er derfor ikke nødvendig.

Utsetningsdirektivet omhandler hvilken mulighet man har for nasjonalt forbud mot eller begrensning av dyrking av genmodifiserte organismer (GMO). [Endringen av direktivet som ble vedtatt i EU i mars 2015](#) åpner for at medlemsland i større grad kan vedta å forby eller begrense dyrking av GMO på eget territorium, selv om dette er godkjent på EU-nivå. Det skjer enten ved at landet unntas det geografiske virkeområdet for godkjenningen, eller at landet legger til grunn andre årsaker enn risiko for helse og miljø, og trekker inn andre lokale, regional og nasjonale forhold for å begrunne dyrkningsforbudet. Nasjonale restriksjoner må være i samsvar med EU-traktaten og internasjonale forpliktelser.

Adgangen i direktivet til å forby eller begrense dyrking er noe landene kan velge om de vil benytte eller ikke. For Norges del gir genteknologiloven og tilpasningsteksten til utsetningsdirektivet en vid adgang til å forby eller begrense omsetning av GMO. *«Det er derfor et nærliggende standpunkt at dagens rettsstilstand er tilfredsstillende og at vi fra norsk side ikke har behov for å benytte denne mulige utvidelsen av adgangen til å forby/begrense. Med dette som konklusjon, er det heller ikke nødvendig å endre loven. Selv om lovendring ikke er påkrevd, vil departementet vurdere om lovendring likevel kan være hensiktsmessig»*, står det i EØS-notatet.

Det står videre at: *«Klima- og miljødepartementet anser for øvrig at det mest nærliggende og praktiske alternativet for Norge, dersom vi ikke ønsker dyrking av GMO, vil være å be søker om at Norge unntas en søknads geografiske virkeområde. Dette ser ut til å være en farbar vei, i det nær 20 medlemsland allerede har benyttet denne muligheten, og fått aksept fra søker for det»*. Klima- og miljødepartementet mener det ikke er behov for noen særskilt, ny tilpasningstekst. Utenriksdepartementet deler denne oppfatningen. EØS-notatet er sist oppdatert i november 2016. EØS EFTA-landene sendte 26. oktober i år et utkast til EØS-komitebeslutning til EUs utenriksstjeneste (EEAS).

Nettfunksjoner for lufttrafikkstyring (forordning 2019/123)

I [EØS-notatet](#) som regjeringen lenker til i informasjonen som er sendt Europautvalget, diskuteres det om det er nødvendig med Stortingets samtykke når Kommisjonen gjennomføringsforordning [2019/123](#) om nettfunksjoner for lufttrafikkstyring innlemmes i EØS-avtalen. Diskusjonen gjelder myndighetsoverføring, og konklusjonen er at Stortingets samtykke ikke er nødvendig.

Regjeringen vil gjennomføre forordningen med forskriftsendring. Den endrer og opphever forordning 677/2011, som ble tatt inn i EØS-avtalen i 2014 med forbehold om Stortingets samtykke ([prop. 132 S \(2013–2014\)](#)). Proposisjonen omhandler den gangen også SES II-forordningen om det felles europeiske luftrom. Det krevde Stortingets samtykke på grunn av overføring av myndighet.

Den nye forordningen 2019/123 omhandler roller og styring på EU-nivå for å løse oppgaver knyttet til flyt og kapasitet i lufttrafikken i Europa. Network Manager (Eurocontrol) styrkes og Kommisjonen får økt innflytelse. [Luftfartstilsynet](#) mener at dagens utfordringer med flyt og kapasitet i Europa ikke kan løses uten et funksjonelt felleseuropeisk sentralt organ med tilstrekkelig beslutningsmyndighet. Luftfartstilsynet mener derfor forordningen er akseptabel for Norge.

Når det gjelder innhenting av Stortingets samtykke, så konkluderes det i EØS-notatet med at: «*Justeringene som foreslås i styringen av virksomheten til Network Manager og formelt også justeringen av sammensetning i Network Management Board, anses ikke grunnleggende å utløse behov for å innhente nytt samtykke fra Stortinget*». Samferdselsdepartementet mener forordningen sikrer en fornuftig og meningsfull integrering av ikke-EU-land i «kritisk koordinering til beste for pan-europeisk luftfart og som muliggjør forventet fortsatt vekst i lufttrafikken».

Det legges også opp til at Kommisjonens gjennomføringsforordning [2019/317](#) om ytelses- og avgiftsordning for flysikringstjenester skal tas inn i EØS-avtalen på førstkomende møte. Den erstatter to forordninger: 390/2013 om målkrav til bedre ytelse på EU-nivå og lokalt, og 391/2013 som utdyper dette kravet ved å definere hvilket avgiftsnivå tjenesteytere kan kreve av luftrombrukerne. Ifølge EØS-notatet om forordningen er det en sentral endring at avgiftene skal beregnes ut fra faktisk flydd rute og ikke flygeplan. Denne nye forordningen krever forskriftsendring, men innebærer ikke myndighetsoverføring. Den krever ikke Stortingets samtykke.